

ผมมาหาท่านสองครั้งไม่พบ วันนี้ผมชวนเพื่อนมาด้วย เพื่อนผมคนนี้เลื่อมใสศานามาก และทำภาวนาเป็นประจำ นอกจากนั้นเขายังไปฟังปาฐกถาในที่ต่าง ๆ ได้ความรู้แปลก ๆ แล้วนำมาเล่าให้ผมฟังเสมอ ส่วนผมเองก็ไปบ้าง แต่ไม่ค่อยนัก ผมมีข้อข้องใจในศีลห้า ถ้าเรารักษาเพียงข้อใดข้อหนึ่ง (ไม่ครบทั้งห้า) จะเป็นศีลได้ไหม

อาตมาก็ไม่ค่อยเข้าใจนัก เพราะไม่เป็นเจ้าของ ๆ ศีลทุกประเภท มีผู้มาขอก็ให้ไป แต่ไม่ปรากฏมาขอเพียงข้อใดข้อหนึ่ง ดังที่คุณพูดอยู่ขณะนี้ คุณถามเพื่อตนเอง หรือถามเพื่อคนอื่นด้วย

ผมถามเพื่อผมเอง ส่วนคนอื่น ๆ เพียงเป็นผลพลอยได้เท่านั้น

คุณกลัวศีลข้อไหนจึงไม่กล้ารับทั้งหมดล่ะ

สุราครับสำคัญกว่าข้ออื่นใดทั้งนั้น นอกนั้นผมไม่กลัวและรักษาได้หมด แต่สุรานี้โอโฮสำคัญมาก ไม่ได้รับเป็นไม่ได้ ใจคอหงุดหงิดขึ้นทันที พอรับเข้าไปแล้ว แหม ใจคอเบิกบานอะไร ๆ มันอยู่แค่เอื้อมมือเท่านั้นไม่ยากเลย คิดถึงเงินทองอะไรมันง่ายนิดเดียว ท่าน สมองก็โปรง ปัญญาก็ว่องไว พูดไหลเป็นน้ำเป็นท่าไปเลย ไม่ยอมแพ้ใครง่าย ๆ ใครเขาไม่กล้ามาพูดด้วย

เวลาสร้างจากพิษสุราแล้ว สิ่งที่อยู่แค่เอื้อมนั้นคุณเอื้อมติดมือเป็นเงินเป็นทองมาตามที่คุณคิดไหม

เปล่าครับ นอกจากมันปวดศีรษะและมึนงงเท่านั้น ไม่เห็นมีอะไรติดมือเลย

ผลที่ดีมีประโยชน์จากการดื่มสุรามืออะไรบ้าง เท่าที่คุณสังเกตดูตลอดมา

ไม่เห็นมีอะไร นอกจากมันรู้สึกสนุก ๆ เท่านั้น กับเวลาเมาแล้ว มันนอนสบาย ล้มตัวลงนอนที่ไหน มันเป็นที่นอนหอมอนมุ้งไปหมด ไม่เห็นเป็นกังวลกับที่หลับที่นอนอะไรเลย คนที่ไม่เมาสุราเขาทำอย่างผมไม่ได้

ก็เขาไม่ได้เป็นคนบ้าจะให้เขาทำอย่างนั้นได้อย่างไร เพราะคนไม่ใช่สัตว์ต้องรู้จักที่ควรหรือไม่ควร

ผมก็ไม่ใช่บ้า แต่ก็ยังทำได้ ทำไมคนอื่น ๆ ทำอย่างผมไม่ได้เล่า

เอาละพอเข้าใจ ทีนี้อาตมาจะขอเล่าเรื่องอดีตของอาตมาให้ฟัง พอเป็นเครื่องประกอบกับเรื่องของคุณ คุณมีเวลาพอจะฟังบ้างไหม

นิมนต์เลยครับ ผมกำลังจะเตรียมบันทึกเรื่องของท่านเป็นที่ระลึก ถ้าท่านไม่ขัดข้อง ท่านจะอนุญาตไหมครับ

ไม่ต้องบันทึก เพราะขณะนั้นอาตมากำลังเป็นนักสูรอย่างสุดขีด อาตมาขอเล่าเลยทีเดียว สมัยอาตมาเป็นหนุ่ม เพื่อน ๆ เขามาชวนไปทานเลี้ยง เราไม่เคยคิดไว้ก่อนว่าในงานนั้นจะมีอะไรบ้าง เพราะไม่ใช่บ้านเกิดเรา แต่เป็นบ้านเพื่อน ๆ ซึ่งอยู่ห่างกันคนละจังหวัด จึงไม่ทราบว่าประเพณีเขาเป็นอย่างไร เราไปพักอยู่บ้านเพื่อนคนหนึ่ง เมื่อเพื่อนอีกคนหนึ่งมาชวนไปทานเลี้ยง ถึงเวลาก็ไปกับเขา พอก้าวเข้าบ้านเพื่อน ต่างคนต่างนำขวดอะไร ๆ มาวางไว้บริเวณรอบ ๆ เรา เราเกิดความสงสัยจึงถามเขาว่าขวดอะไรมากมายนัก เขาต่างก็บอกเราเป็นเสียงเดียวกันว่า น้ำอ้อยป่า (ความจริงเป็นเหล้าเถื่อน เขาทำอยู่ในป่าหลบทาชี) แต่เรานึกรู้ทันทีว่าเป็นน้ำบ้านนั้นเอง เพราะเท่าที่เห็น ๆ มาใครดื่มน้ำประเภทนี้เข้าไปโดยมากต้องเป็นบ้ากันแทบทุกราย ก็เรากำลังตกอยู่ในที่จนตรอกเสียแล้ว ไม่ทราบจะหาทางออกได้อย่างไร

อีกไม่นานนักต่างคนต่างรินน้ำอ้อยป่านั้นขึ้นมาให้ เราดื่มแบบหาทางหลบหลีกไม่ได้ เราเป็นเพียงพูดออกอุบายว่า เพื่อน เราปวดศีรษะ ไม่ค่อยสบาย ขออย่าให้ดื่มเลย เขาไม่ยอมฟังเสียง แต่กลับจะให้ดื่มทำเดียว โดยให้เหตุผลว่า นี่คือน้ำยาสำหรับแก้ปวดศีรษะโดยตรง ดื่มแล้วไม่ต้องไปหายาอะไรมาแก้ เขาเป็นคนหนุ่มมากและเป็นคอสูรแบบเดียวกันด้วย (ตามที่ทราบทีหลัง) เราคนเดียวไม่สามารถจะต้านทานได้ จำต้องยอมรับโดยปริยาย คนนั้นก็รินขึ้นมา คนนี้ก็รินมา พร้อมกับบอกว่ายาแก้ปวดศีรษะดื่มแล้วจะได้หายเดี๋ยวนี้ เราก็ก็นึกไม่เคย และไม่สนใจ ทั้งไม่ชอบในทางนี้แต่ไหนแต่ไรมา เมื่อถึงคราวจำเป็นก็จำต้องดื่มเพื่อรักษามารยาท และไม่ตรีจิต กว่าจะครบทุกคนที่ยืนมาให้ รู้สึกจะเข้าชั้นแย้อยู่แล้วในขณะนั้น

พอเรื่องผ่านไปไม่นานนัก เราชักจะเปลี่ยนท่าทาง และอาการทุกส่วนไปในเวลานั้นอย่างรวดเร็วผิดปกติของนักดื่มทั่ว ๆ ไปอยู่มาก เพราะไม่เคยมาก่อน ความคิดไว้เดิมว่าเพื่อรักษามารยาทและไม่ตรีจิตกับเขานั้น ได้กลายเป็นว่า ทำลายมารยาทและไม่ตรีจิตปกติของตนเสียสิ้นไม่มีเหลืออยู่เลย ที่ปรากฏอยู่ชัดแจ้งในเวลานั้นก็คือมารยาทของคนขี้เมาล้วน ๆ เท่านั้น ไม่มีทางทราบเรื่องดีชั่วของตัว และนอนแผ่อยู่ที่นั่นอย่างไม่มีอาลัยกับอะไร ๆ ละ จนตลอดรุ่งจึงรู้สึกตัวขึ้นมา เกิดความละอายเพื่อน ๆ และคนในบ้านอย่างมาก รีบกลับบ้านเพื่อนอีกคนหนึ่งทันที นับแต่วันนั้นมา ใคร ๆ จะมาเชิญชวนไปบ้านเพื่อน หรือบ้านใครที่ไหน ๆ อีกเป็นไม่ยอมไปอีก เพราะความเข็ดหลาบเป็นกำลัง

ที่เล่าเรื่องของอาตมาให้ฟังทั้งตอนนี้เห็นว่ามีส่วนใกล้เคียงกัน คือคุณก็ดื่มสุรา อาตมาก็ดื่มสุรา ตอนที่ผิดกันบ้างก็คือเวลาคุณดื่มแล้วไม่เมาและไม่เพลอสติจนเป็นบ้า พูด

ได้คล่องแคล่ว ปัญญาที่รวดเร็วทันใจ ใครไล่มัจฉา พูตวันยังค่ำไม่มีอันทางโวหาร แต่
 อาตมาดื่มแล้วเมาไม่เป็นท่า ทีนี้อาตมาขอถามคุณซึ่งเป็นคอสุราดื่มแล้วไม่เมาหรือ ถ้ามี
 คนดื่มสุราแล้วเดินโซซัดโซเซมาหาคุณ เมื่อคุณถามเขา ๆ บอกว่าไม่เมา แต่ดูอาการแล้วมี
 ลักษณะเช่นเดียวกับคุณผู้ดื่มแล้วไม่ยอมเมาทุกอาการ คุณจะลงความเห็นว่าเขาเป็นคนเมา
 สุราหรือไม่ และจะมีความพอใจคุยกับเขาเหมือนคนทั่ว ๆ ไปไหม

ไอ้โฮ คนจะล้มตายอยู่แล้วจะไม่เมาสุราได้อย่างไร ใครจะเชื่อ มนุษย์ในโลกมีหมู่มิตา
 ทุกคน ผมไม่ยอมให้ใครโกหกได้เด็ดขาด เขาต้องเมาสุราแบบยังเหลือแต่ลมหายใจเท่านั้น
 แน่ ๆ ใครจะไปทนพูดทนฟังกับคนขี้เมาเช่นนั้นได้ มันพูดมีหยุดปากเมื่อไร คำเก่าพูดก็
 ร้อยก็พันครั้งยังนำมาพูดอีกได้วันยังค่ำ ผมเล่นกับมันไม่ได้แน่ ไอ้จำพวกขี้เมานี้ ถ้าดื่ม
 แล้วไม่เมาอย่างผมละก็ พูดกับมันได้วันยังค่ำ เรื่องเวล่ำเวลาไม่ต้องสนใจกัน

อาตมาขอถามอีกบ้างว่า ถ้าคุณเกิดไปเป็นอย่างเขาบ้าง เวลาดื่มสุราแล้วมีคนมาพบ
 คุณเข้า หรือคุณไปคุยกับคนอื่น ๆ เขาจะมีความรู้สึกอย่างไรกับคุณ คุณได้คิดบ้างหรือ
 เปล่า ถ้ามาถูกคุณเป็นอย่างนั้นเสียเอง

ตอนนี้ชักตอบยากอยู่หน่อย เข้าใจว่าหัวใจมนุษย์ซึ่งมีสมบัติผู้ดีประจำตัวเขาอาจจะ
 คิดบ้าง คิดดูตัวเราก็นักสุราอยู่แล้ว แต่ไปเห็นคนเมาสุราเข้ายังรู้สึกหงุดหงิด ไม่พอใจทันที
 เขาก็คงจะคิดเช่นเดียวกัน แม้แต่ภรรยาและลูกผมเอง เวลาเห็นผมดื่มสุราเมาแล้ว เข้ามา
 ในบ้านเขายังไม่พอใจ บางครั้งเกิดทะเลาะกับเมียและลูก ๆ ก็ยังมี โดยเมียและลูก ๆ เป็น
 ฝ่ายต่อว่าผมก่อน ว่าเมามาแล้วไม่อยู่สุข พูดอวดดิบอวดดีทำนั่นทำนี่ไม่หยุดปาก จะไป
 นอนเสียก็ไม่นอน รำคาญจะตายไป ไปเที่ยวดื่มเมามาแล้วไม่อยู่ตามภาษาภาษาของตัว
 เทียวยุ่งนั้นยุ่งนี้ภรรยาว่า

บางครั้งลูก ๆ ก็พลอยทางแม่เสียด้วย ว่าคุณพ่อนี้ไม่ทราบเป็นอย่างไร อาหารมีให้
 รับประทานไม่อยากรับประทาน แต่แหวกไปหารับประทานเหล่า ครั้นรับมาแล้วก็ไม่อยู่ให้
 เป็นสุขสมกับหาความสุขจากสุรา ยังมาเที่ยวก่อกวนทางบ้านให้ยุ่งไปหมด ต่อไปนี้คุณแม่
 อย่าทำอาหารให้คุณพ่อรับประทาน ปล่อยให้คุณพ่อไปหาดื่มเหล้าต่างข้าวจะได้ไหม คิด
 แล้วนำละอายบ้านเมืองเขาที่ได้พ่อขี้เหล้า ดื่มแล้วมาอาละวาดด่าว่าคนนั้นคนนี้ เตียวจะพา
 กันแตกบ้านหนีไปหมด ปล่อยให้คุณพ่ออยู่บ้านคนเดียว จะทุกข์จนคนแค้นก็ยอมทนเอา
 ได้สบายใจไปพักหนึ่ง ก็ยังจะดีไม่มีคนมายุ่งกวนใจดูว่า

เวลาปกติ คุณไม่ดื่มและเมาสุรา ภรรยาและลูก ๆ เขาเป็นอย่างไร เขาดีกับคุณไหม

เขาดีกันทั้งแม่และลูก ตามปกติภรรยาผมก็เป็นคนใจดีไม่ชอบบ่นอุบอิบแต่ไหนแต่ไรมา ลูก ๆ ก็ดีเหมือนแม่เขา ทั้งเขาไม่เคยนำสุรามาเข้าปากแม้แต่ผสมกับยา เขาบอกว่ากลัวบาป

ถ้าเช่นนั้น คุณก็ตีแต่คุดอวดในเวลาเมาสุรา ดั่งลูกเมียว่าไม่ผิด คุณเมาสุราเสียจนลูก ๆ และภรรยาจะพากันหนีจากบ้าน ปล่อยให้คุณอยู่คนเดียว คุณยังมาคุดอวดว่าคุณเป็นนักดื่มสุรา แต่ดื่มแล้วไม่เมา ความจริงคุณเป็นนักดื่มสุราด้วย เป็นนักเมาสุราด้วย เป็นนักเผลอ ไม่มีเวลาหยุดปากด้วย เป็นคนอาละวาดเก่งเวลาเมามาแล้วด้วย อาตมาต้องขออภัยด้วยที่จะพูดให้คุณฟังในบางข้อซึ่งอาจจะยังไม่เข้าใจ

นิมนต์ได้เลยครับไม่ต้องขอภัย เพราะผมก็มอบตัวเป็นลูกศิษย์ท่านแล้ว อยากรจะเป็นที่เข้าใจ และเป็นประโยชน์นิมนต์เลย ผมรอฟังอยู่แล้ว

ภรรยาและลูก ๆ ของคุณดีกว่าคุณหลายอย่าง เขารู้จักสิ่งที่ควรดื่มและควรรับประทาน เขาดื่มแต่น้ำ รับประทานอาหารซึ่งเป็นคุณแก่ร่างกาย ไม่ดื่มสุรายาพิษเหมือนคุณ ปากเขาดีกไม่เที่ยวตำว่าคนนั้นคนนี้อันเป็นสิ่งไม่ดี และเป็นทางเสียหาย ภายและใจเขาก็ดีรู้จักที่ควรกินอยู่หลับนอน สมกับเป็นชาติมนุษย์ซึ่งเป็นชาติที่รู้จักที่สูงที่ต่ำ มารยาทเขาก็ดีไม่เป็นที่แสดงตาแสดงใจเพื่อนมนุษย์ และรู้จักอดกลั้นขันติ มีอุปนิสัยที่น่าคิด มาสอนคุณผู้เป็นสามีและพ่อเขา นอกจากจะเหลือทนจริง ๆ ก็ว่าเสียบ้าง เพื่อให้คุณรู้จักคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ของตน ถ้าภรรยาและลูก ๆ เป็นแบบคุณเสียทั้งบ้าน เข้าใจว่าบ้านต้องร้างแน่ ๆ

คุณควรกราบภรรยาและลูก ๆ ของคุณในฐานะเขาไม่ดื่มสุรา แต่คุณกลับเป็นคนดื่มสุรา เด็ก ๆ เล่นอยู่ตามบ้านเขายังดีกว่าคุณ เพราะเขาไม่ดื่มสุรา แต่คุณดื่มสุราควรกราบเขาในฐานะที่เขาไม่ดื่มสุรา ให้โลกได้เห็นความบกพร่องของผู้ใหญ่เสียบ้างที่สู้เด็ก ๆ ก็ไม่ได้ จะได้หายแบ่งเสียบ้างว่า ตัวเป็นผู้ชายจะดีไปเสียทุกอย่าง เมามาแล้วเที่ยวพ่นน้ำลายไปทั้งบ้าน คุณควรกราบขอความรู้จากเขาเสียบ้าง พอมีความฉลาดมาปกครองตนให้หายบ้าไปเสียที ถ้ามีคนแบบคุณกันทั้งโลกแล้ว ก็แน่ที่เดียวว่าโลกนี้คือโลกแห่งคนบ้า ไม่มีใครปรารถนาอยากมาเกิดและมาอยู่ในโลก โลกนี้ก็จะว่างเปล่าปราศจากมนุษย์ที่มีศีลอันดีงาม

เพื่อความเห็นโทษแห่งความไม่มีศีลของโลกที่ไร้ศีลธรรม อาตมาจะอธิบายให้คุณฟังพอเป็นข้อคิดเล็กน้อย

๑. ปาณา เป็นข้อห้ามไม่ให้มนุษย์และสัตว์ฆ่าและเบียดเบียนกัน เพื่อความสันติสุขแผ่ไปทั่วโลก แต่โทษแห่งความไม่มีศีลข้อนี้เป็นร่วมกัน คือต่างคนต่างฆ่าและเบียดเบียนกันอย่างโหดร้ายทารุณ ปราศจากเมตตาปราณีซึ่งกันและกัน ล้มนอนแผ่ตายฉิบหายระเนระนาดอยู่ตามถนนหนทางบ้านน้อยเมืองใหญ่ทั่วทั้งแผ่นดิน ไม่มีว่างเว้นพอจะเหยียบย่างเท้าลงได้ เต็มไปด้วยศพมนุษย์และสัตว์ ฆ่าและเบียดเบียนกันมากยิ่งขึ้นกว่าปูนาปลาทะเลในตลาดเสียอีก เห็นแล้วเป็นลมสลบไส และใจคว่ำใจหายไปตาม ๆ กัน ไม่มีมนุษย์ใจเหล็กคนใดจะทนอยู่ในท่ามกลางป่าช้าผีดิบ ผีแห่งตายเก่าตายใหม่และเหม็นคั่งไปหมดทั่วโลกปรุพีได้

๒. อทินนาทาน เป็นข้อห้ามไม่ให้ลักขโมยของกันและกัน เพื่อสมบัติจะได้มีเจ้าของ ต่างคนต่างครองกรรมสิทธิ์ในสมบัติของตน และอยู่ร่วมโลกกันด้วยสันติ โทษแห่งความไม่มีศีลข้อนี้เป็นร่วมกันคือ สมบัติมีมากน้อยต่างคนต่างขโมย ทั้งเด็ก ๆ และผู้ใหญ่หญิง ชาย เทียบฉลักปล้นจี้กันทุกหย่อมหญ้า สมบัติไม่มีเหลือเป็นกรรมสิทธิ์ส่วนตัวของใครได้ โลกนี้ไม่ผิดอะไรกับโลกของสัตว์ป่าไม่มีเจ้าของ ไม่มีใครจะปรารถนาอยากมาเกิดในโลกสัตว์ป่านี้แม้แต่คนเดียว

๓. กามเม เป็นข้อห้ามไม่ให้ประพฤติก่อล่วงล้ำเขตแดนแห่งสามีภรรยาและลูกหลานอันเป็นที่รักและสงวนของกันและกัน เพื่อความอยู่เป็นสุขระหว่างมนุษย์ด้วยกัน จะครองความรักและสงวนของตน ๆ โดยสมบูรณ์

โทษแห่งความไม่มีศีลข้อนี้เป็นร่วมกัน คือเต็มไปด้วยหญิงชายประพฤติก่อผิดในกามโดยไม่เลือกหน้าอินทร์หน้าพรหม ทุกหนทุกแห่งไม่มีที่แจ้งที่ลับ กลางวันกลางคืน ยิ่งกว่าสุนัขหน้าคะนองเสียอีก ไม่คำนึงว่าเป็นลูกหลาน สามีภรรยาของใคร สวมได้สวมใส่ไปเลยร้ายกว่าสัตว์ป่าตัวบ้ากามเป็นไหน ๆ ทั้งหญิงทั้งชายไม่มีเขตแดนเป็นความประพฤติประหนึ่งมหาสมุทรทะเลหลวง ของที่รักยิ่งลูกหลานคู่ครองหลุดมือหายไป เหลือแต่ความเคียดแค้นขุ่นเคืองฝังจมอยู่ภายในใจไม่มีวันถอน รับประทานไม่ได้ นอนไม่หลับ ทั้งเขาทั้งเราเป็นไฟไปด้วยกัน ใครจะมาทนให้ไฟเผาใจอยู่ในโลกอันอุจาดบาดตานี้ได้ เพราะสิ่งนี้คือไปเผาโลกนี้เอง ใครจะปรารถนามาอยู่ในโลกอันโสมมไม่มียางอายนี้ได้

๔. มุสา เป็นข้อห้ามไม่ให้พูดโกหกหลอกลวงให้คนอื่นได้รับความเสียหาย เพราะโลกมีความเชื่อถือกันด้วยความสัตย์ความจริง

โทษแห่งความไม่มีศีลข้อนี้เป็นรั้วกัน คือโลกที่เต็มไปด้วยความโกหกหลอกลวง ไม่มี ความเชื่อสัตย์ต่อกันพอจะเชื่อถือได้ มองเห็นกันเอาคำโกหกออกหักทลายไม่มีกระดากอาย ไม่ว่าสมาคมและวงงานใด ๆ เต็มไปด้วยความโกหก การงานทุกด้านล้มละลายไปด้วย ความโกหกเป็นเครื่องทำลาย เขาก็โกหก เราก็กโกหกหลอกลวง เขาก็อ้อ เราก็กโงง พูดกันไม่รู้เรื่อง ไม่ได้ความ โลกจะอยู่ด้วยกันได้อย่างไร ทุกสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องกันก็เสียหายไป ด้วยความโกหก เป็นเครื่องล้มตุนั่น โลกที่เชื่อถือกันไม่ได้ก็คือโลกหมดหวัง ใครจะปรารถนาเป็นคนหมดหวังมาอยู่ในโลกไร้ความหมายนี้ได้

๕. สุรา เป็นข้อห้ามไม่ให้ดื่มของมีนเมา มีสุราเป็นต้น เพื่อรักษาเสถียรภาพของ สติปัญญาและสุขภาพแห่งมนุษย์ให้คงอยู่ตามปกติ

โทษแห่งความไม่มีศีลข้อนี้เป็นรั้วกัน คือเป็นคนไม่มีสติอยู่กับตัว เป็นคนครึ่งหรือ บ้าหมดทั้งตัว ไม่มีสติรักษามารยาทของมนุษย์ กลายเป็นสัตว์ทั้ง ๆ ที่กายเป็นมนุษย์ พูด ซ้ำหน้าซ้ำหลังหาจุดเป็นสาระไม่ได้ หมดความละเอียด ปล่อยปละมารยาทโดยไม่มีเครื่อง ลำนึกตัว ชอบพูดอวดจนเป็นภัยแก่ตัวโดยไม่รู้ลึก เก็บความลับที่ต้องเก็บไม่ได้ เปิดออก จนหมดไส้หมดพุง กล่าวหาแบบไม่รู้จักตาย และไม่มีอุบายหลบหลีกภัย ถือว่าตนฉลาด ที่สุดทั้ง ๆ ที่โง่ที่สุดในเวลานั้น ใครพูดแต่จะต้องนินดไม่ได้ออกแต่จะออกลดตาย แต่ไม่ใช่ ลายแมว หากเป็นลายหนูตัวกำลังจะถูกขยี้ตีระชากับท่อนไม้ท่อนเหล็ก หมิ่นเหม่กันที่สุด ชอบทะเลาะเร็วที่สุด แต่ชอบเสียท่าเร็วที่สุดเช่นเดียวกัน คนที่ไม่มีทำก็คือคนเมาสุรา เข้าใจว่าตัวฉลาดเต็มทีเวลาเมาสุรา แต่มักจะเสียท่าทุกครั้งที่อาศัยความฉลาดจากการเมา มาใช้

ร่างกายก็ทรุดโทรมง่ายกว่าปกติ ร่างกายเป็นฐานรับโรคได้เร็วกว่าปกติ ไม่ว่าคน ประเภทใดลงได้เมาสุราแล้วต้องเป็นเสียศักดิ์ศรีไปทั้งนั้น ไม่มีอะไรเสริมเกียรติเพราะสุรา เป็นเครื่องประดับเลย ถ้าโลกต่างคนต่างดื่มและเมาสุราจะเป็นคนลักษณะนี้ทั้งนั้น เราก็ดื่ม ครอบครัวยุเราก็ดื่ม ครอบครัวยุคนอื่น ๆ ก็ดื่มกันทั่วพิภพ และเมากันทั่วดินแดน ตามถนน หนทาง ตึกกรมบ้านช่องมีแต่คนเมาสุรานอนดาตาศกันไปหมด ที่นั่งมองดูคนที่กำลังเมา และนอนเกลื่อนอยู่ในที่ต่าง ๆ ยิ่งกว่าคนไข้นอนอยู่ในโรงพยาบาลเสียอีก ทั้งโลกมีแต่ บุคคลประเภทดังกล่าวนี้ทั้งนั้น แล้วจะมีความสลดสังเวชเพียงไร นี่เพียงแต่อธิบายเรื่อง ของคนทั่วโลกเมาสุราก็จะสลบอยู่แล้ว ยิ่งจะได้เห็นดังที่วานั้นจริง ๆ ก็คงจะขาดใจตายใน ขณะนั้นโดยไม่ต้องสงสัย เพราะทนดูอยู่ไม่ได้

เท่าที่อธิบายมานี้ คุณจะเห็นว่าอย่างไร หรือจะเห็นว่าหนักไป อันเรื่องหนักหรือเบา นั้น มันขึ้นอยู่กับเหตุการณ์เป็นสำคัญ เช่นเดียวกับนายแพทย์รักษาคนไข้เป็นราย ๆ ไป ย่อมถืออาการของคนไข้หนักเบาเป็นสำคัญ ถ้าไข้เล็กน้อยก็เพียงให้รับยาแล้วส่งกลับบ้านไป แต่ถ้าเป็นไข้หนักจะทำอย่างนั้นไม่ได้ นายแพทย์ต้องรับไว้รักษา และเปลี่ยนวิธีการรักษาตามแต่จะเห็นสมควรกับไข้ประเภทนั้น การที่คนไข้จะได้รับความทุกข์เจ็บปวดเพราะการให้ยาที่เห็นว่าถูกกับโรคนั้นไม่เป็นจุดสำคัญ แต่การตรวจโรคเห็นสมควรแล้วว่าจะควรทำอย่างไร นั้นแลเป็นจุดสำคัญที่นายแพทย์จะสนใจมาก และวางยาลงไปตามที่เห็นควรว่าโรคจะหายได้ ถ้านายแพทย์จะปฏิบัติตามความเห็นของคนไข้เป็นประมาณแล้วก็ยากที่คนไข้จะหายได้

นี่ก็หยั่งถึงเหตุผลเกี่ยวกับการแสดงธรรมเช่นเดียวกัน ถ้าจะให้เป็นไปตามความเห็นของคนมีกิเลส มีประเภทต่าง ๆ พาให้เป็นไปแล้ว ธรรมของพระพุทธเจ้าก็จำต้องเก็บเข้าตู้เสียทั้งหมด จะนำออกแสดงไม่ได้ เพราะจะทำให้จิตใจของคนที่มีกิเลสซึ่งเปรียบเหมือนคนไข้ แต่การแสดงธรรมจะถือคนมีกิเลสเช่นท่าน ๆ เรา ๆ เป็นประมาณไม่ได้ ต้องแสดงไปตามเหตุผลที่เห็นว่า จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังและผู้ปฏิบัติเท่าที่ควร เพราะตามธรรมดาของคนมีกิเลสทั่ว ๆ ไป ย่อมไม่ยากฟังการสั่งสอนที่เกี่ยวกับสิ่งที่ตนกำลังทำอยู่ ทั้ง ๆ ที่รู้ย่ำว่าสิ่งนั้นไม่ดี ยิ่งเป็นคนมีกิเลสหนา ๆ อย่างอาตมาด้วยแล้วก็ยิ่งไม่ยากฟังและสนใจธรรมเสียเลย วัดก็ไม่อยากเข้าให้เสียเวลา สู้ไปเที่ยวดูหนังสดหนังแห้ง เข้าบาร์ และไนท์คลับที่ซบกล่อมบำรุงบำเรอให้เพลิดเพลินใจ ดีกว่าไปนั่งฟังพระเทศน์หรืออธิบายธรรมให้ฟัง มันมีแต่วงและหลับกับที่นั่งนั้นมากกว่าจะสนใจฟังและได้รับความเข้าใจ บางครั้งนั่งฟังเส้าหรือฝากุฎีเคลิ้มหลับไปโดยไม่รู้ตัวก็ยังมี เวลาภิเษกมันแผ่อ่านาจอย่างเต็มที่ ใครจะอยากไปวัดเล่า

ท่านอธิบายเรื่องคนไม่มีศีลทำทำโลกให้พินาศ และทำโลกให้หมดความหมาย ไม่มีอะไรดีในโลก ผมรู้สึกเข้าใจและคล้อยตามไปเป็นลำดับ แต่จะเรียนท่านให้ยิ่งกว่านี้ เดียวคนเขาจะหาว่าผมอวด เฉพาะการเมาสุราทำให้อวดตัวเก่งนั้นก็มาได้แก่ตัวผมจนเกือบจะหมดทุกข้ออยู่แล้ว แถมยังจะมาอวดว่าตนเข้าใจธรรมอีก เขาก็จะหาว่าผมบ้ออวดอีก แล้วเลยจะไม่มีโลกให้คนฉลาดได้อยู่ มีอยู่ตอนหนึ่งที่ท่านแสดงไปรู้สึกที่ขัดกับใจผมมากที่สุดทีเดียว

ตอนไหน เชิญพูดออกมาเลย ไม่ต้องเกรงใจ เพราะเวลาอาตมาจะอธิบายธรรมยังไม่เห็นเกรงใจคุณและใคร ว่าจะทำหนหรือซม

ก็ตอนที่ให้ผมกราบเมียและลูก ๆ ผมนั้นนะ ที่ถูกก็ควรให้เมียและลูก ๆ พร้อมกัน
มากกราบ ขอให้ผมหยุดดื่มสุราเสีย จะได้เป็นประโยชน์แก่ผมและแก่เขาอีกด้วย เพราะถ้า
เขากราบวิงวอนผมให้หยุดการดื่มสุราเสียแต่ต้น ผมก็อาจจะหยุดไปนานแล้ว ทั้งอาจจะไม่
มาให้ท่านเทศน์สอนผมให้ลำบาก ดังที่เห็นท่านอุตสำหรับนั่งทนลำบากอยู่กับการสั่งสอนผม
เวลานี้

การที่คุณจะให้ภรรยาและลูก ๆ มกราบคุณ อาตมาเห็นว่าจะไม่เป็นประโยชน์
มากกว่าคุณไปกราบเขาเสียเอง

ก็เขามากกราบขอให้ผมหยุดดื่มสุรา ผมก็หยุดตามคำขอร้องเขาแล้ว ทำไมจะไม่เป็น
ประโยชน์มากเล่าท่าน

ที่จะไม่เป็นประโยชน์มากก็ตรงที่เวลาเขามากกราบคุณขอให้หยุดดื่มสุรา คุณก็จะ
หยุดจริง พอความหิวสุราเกิดขึ้นคุณก็จะไปเที่ยวดื่มเข้าอีก แล้วก็ให้เขามากกราบคุณ
ขอร้องให้หยุดอีกทำนองนี้ ไม่เสร็จสิ้นกันสักที เขาก็จะกลับเบื่อกับคุณและเห็นโทษแห่งการ
กราบคุณขึ้นมาไม่เป็นท่า แล้วพากันหยุดไม่มากกราบคุณต่อไป คุณก็จะกลายเป็นคนขึ้นมาไป
อย่างนี้จนวันตาย แล้วจะมีผลดีอะไรแก่เขาและแก่คุณเล่า

ท่านพูดตอนนี้รู้สึกว่ามีมูลความจริง ผมไม่กล้าเถียงท่าน เพื่อผมเป็นอย่างนั้นเข้า
จริง ๆ เขาก็จะตำหนิผมได้

เมื่อเป็นเช่นนี้คุณก็จะแก้ปัญหาข้อที่ให้คุณกราบภรรยาและลูก ๆ อย่างไร ลองพูดให้
อาตมาฟังบ้าง กำลังกระหายอยากฟัง

เอาอย่างนี้เถอะท่าน อย่าถึงกับต้องให้ผมกราบเขาเลย คือผมจะยอมหยุดสุรา ไม่
ดื่มอีกต่อไปจนวันผมตาย ขอปฏิญาณตนต่อหน้าพระและท่าน ทั้งผมก็ตัดสินใจว่าจะหยุด
อยู่แล้ว ขณะฟังคำชี้แจงจากท่านถึงโทษแห่งการดื่มสุรา ก็พอดีกับเรื่องกราบเมียและกราบ
ลูกมาบรรจบเข้าพอดี การตัดสินใจของผมก็เห็นว่าพอช่วยให้ผมลดโทษลงบ้าง ไม่ต้อง
กราบเขา ท่านจะเห็นด้วยไหม เพราะเวลานี้ผมเคารพท่านต่างหาก ผมไม่ได้เคารพเมียและ
ลูกผมนี่ เพราะอยู่ด้วยกันมาตั้งแต่วันแต่งงานและวันเด็กตลอดตลอดถึงวันนี้ อยู่ ๆ ก็
จะให้ผมกราบเขา เดี่ยวเขาจะหาว่าผมเป็นบ้าหนักเข้า แล้วพากันวิ่งหนีจากบ้านไปหมด เรื่อง
ก็จะไปกันใหญ่

ถ้าคุณจะพูดแบบพลเมืองดีทั่ว ๆ ไปไม่ใช่เป็นอุบายหาทางออกโดยไม่ยอมกราบ
เมียและกราบลูก อาตมาก็ไม่ขัดข้อง จะกราบหรือไม่ก็ไม่มีปัญหาอะไรนัก เท่าที่ให้คุณไป

กราบเขาก็ก็น่าประโยชน์สำหรับคุณเอง ไม่ใช่เพื่อลูกเมียของคุณ พอจะหาทางออกอย่าง
แยบยลเท่านั้น

เป็นอันว่าไม่ต้องไปกราบเขา เป็นแต่ว่าผมต้องพูดมีความสัตย์ความจริงต่อตัวเอง
และปฏิบัติตัวต่อสุราอย่างเคร่งครัดตลอดวันตายเท่านั้น อย่างนี้เรียกว่า พูดและทำจริง
แบบพลเมืองดี ไซ้ไหมท่าน

ไซ้ เป็นอันว่าหมดปัญหา เพราะพูดมาทีนาน อาตมาขออนุโมทนาด้วยที่คุณกลับตัว
เป็นคนดีได้เหมือนมนุษย์ที่มีศาสนาทั่ว ๆ ไป ส่วนคุณสมบัติของศีลห้าและคุณแห่งการไม่
ดื่มสุรานั้น อาตมาจะไม่อธิบาย ขอมอบไว้กับคุณได้ทราบในตัวของคุณเอง ซึ่งจะทราบใน
กาลต่อไปไม่นานนัก ถ้ายังมีข้อข้องใจวันหน้าค่อยมาใหม่